

Svar på Tanja Aidanjuuris och 18 andra ledamöters motion om att i grundskolorna begränsa eller helt förbjuda användningen av telefoner och andra mobila enheter under raster och förflyttningar

VD/4856/00.02.00.03/2025

KK/PP/AV/PK/SR/SS/EA/SE

Tanja Aidanjuuri och 18 andra ledamöter lämnade in följande fullmäktigemotion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”I grundskolorna bör användningen av telefoner och andra mobila enheter begränsas eller helt förbjudas under raster och förflyttningar.

Allmänt

Smartapparater har fört med sig många fördelar och trevlig förströelse i människors liv. Som en teknologisk uppfinning är smarttelefonen ett utmärkt hjälpmedel för informationssökning, tidsplanering och kommunikation. Samtidigt finns det alltmer belägg för att användningen av smarttelefoner också medför skador och beroende, särskilt bland barn och unga. Tid som tillbringas framför skärmen stör barnets hjärnutveckling och gör att barn rör på sig mindre och har mindre interaktion ansikte mot ansikte. Kopplingen mellan försämrad fysisk kondition och psykiska problem hos unga är tydlig.

Med tanke på barnets hjärnutveckling är uppkomsten av problemet uppenbar. Pannloberna, som styr medvetna och övervägda handlingar och är en viktig del av självkontrollen och förmågan att stå emot lockelser, når sin fulla funktionsförmåga först då den unga är i 25-årsåldern. I tonåren är unga ofta socialt osäkra, lättleda av kompisgruppens nycker och mottagliga för olika former av beroenden och social press. Som samhälle har vi begränsat barns och ungdomars möjligheter att köpa energidrycker, tobak eller alkohol, samt att delta i spel om pengar. Samma tanke ska tillämpas på användningen av smartapparater, och här har skolan en avgörande roll i att stödja föräldrarna.

En smarttelefon är en bra tjänare men en dålig herre. Man behöver inte helt avstå från dem, och det vore heller inte möjligt, men det är de vuxnas ansvar att se till att barnens utveckling, lärande, utveckling av sociala färdigheter och reglering av beteendet prioriteras framom skärmtid. Mitt i vurmen för det digitala vill jag efterlysa digital vishet, det vill säga ansvar mitt i den teknologiska utvecklingen.

Ett förslag godkändes i riksdagen våren 2025. Nu gör lagen det möjligt för skolor att i sina ordningsregler förbjuda mobila enheter under hela skoldagen. Naturligtvis kan digitala enheter genom lärarens beslut fortfarande användas för undervisningsändamål, av hälsorelaterade skäl eller för nödvändig kommunikation med vårdnadshavare.

Jag anser att det vore klokt att begränsa användningen av mobiltelefoner även under rasterna. Flera jämförelseländer, såsom Sverige, går redan mot ett totalförbud under skoldagen. Den här uppfattningen har framförts av många lärare, och även Utbildningsstyrelsen har kommit till samma ståndpunkt.

Utbildningsstyrelsens nya regler

Utbildningsstyrelsen rekommenderar att utbildningsanordnare utarbetar ordningsregler för raster, förflyttningar och måltider som främjar en trygg studiemiljö, lärande och koncentrationsförmåga, begränsar störande användning av telefoner, främjar en motionsinriktad livsstil, lärandet av emotionella och kommunikativa färdigheter ansikte mot ansikte samt gott bordsskick.

”I praktiken innebär detta att användningen av telefoner och andra mobila enheter begränsas eller helt förbjuds under raster och förflyttningar. Enligt Utbildningsstyrelsen bör användningen av telefoner och andra mobilapparater förbjudas helt vid måltider.”

Vi som undertecknat motionen kräver att användningen av telefoner och andra mobila enheter begränsas eller helt förbjuds i skolorna under raster och förflyttningar.”

Stadsfullmäktige 16.6.2025 § 38

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Bilaga:

- Tanja Aidanjuuris och 18 andra ledamöters undertecknade motion om att i grundskolorna begränsa eller helt förbjuda användningen av telefoner och andra mobila enheter under raster och förflyttningar

Serviceområdet för den finskspråkiga grundläggande utbildningen och det svenskspråkiga serviceområdet vid verksamhetsområdet för fostran och lärande konstaterar följande i sitt svar:

Efter att riksdagen godkände den nya lagstiftningen om mobila enheter 30.4.2025 har den grundläggande utbildningen i Vanda utarbetat enhetliga anvisningar om användning och förvaring av mobila enheter i grundskolorna. Anvisningarna trädde i kraft 1.8.2025 och syftet med dem är att stödja lärandet, arbetsron och koncentrationen, främja en trygg och trivsamt lärmiljö och vägleda till en ansvarsfull användning av mobila enheter. Anvisningarna stödjer också lärandet av emotionella och interaktiva färdigheter ansikte mot ansikte samt en aktiv livsstil. Samtidigt beaktas elevernas individuella behov, såsom hälsoskäl och användning av mobila enheter som hjälpmedel.

Enligt lagen får eleverna i Finland i princip inte använda mobila enheter under lektionerna utan tillstånd av läraren eller rektorn. I Vanda har man dessutom beslutat att användningen av mobila enheter begränsas också under måltider, skolans evenemang och utflykter. Skolorna har möjlighet att i sina ordningsregler begränsa användningen även under raster och förflyttningar. Dessa riktlinjer motsvarar Utbildningsstyrelsens rekommendation, enligt vilken användningen av mobila enheter bör begränsas under undervisningsfri tid, såsom raster och förflyttningar, och förbjudas helt under måltider.

I skolorna i Vanda gäller följande:

- **Eleverna i årskurs 1–6** använder inte alls mobila enheter under skoldagen.
- **Eleverna i årskurs 7–9** använder inte mobila enheter under lektioner, måltider, skolans evenemang eller utflykter. Skolan kan i sina ordningsregler förbjuda användningen även under raster och inom vissa områden i skolan.

Användningen av mobila enheter är tillåten i följande situationer endast med lärarens eller rektorns tillstånd:

- för inlärningsändamål
- personlig hälsovård

- som ett hjälpmedel för till exempel kommunikation
- skötsel av brådskanie, nödvändiga ärenden

I anslutning till de orosmoment som beskrivs i motionen konstateras att Vandas riktlinjer redan nu möjliggör begränsning av användningen av mobila enheter även under undervisningsfri tid. Dock är ett totalförbud under raster och förflyttningar inte en gemensam riktlinje vid alla skolor i staden just nu, utan högstadieskolorna har möjlighet att besluta om detta i sina ordningsregler. Detta möjliggör flexibel hänsyn till elevernas behov och skolans specifika förhållanden. Ett totalförbud under rasterna infördes inte på stadsnivå i Vanda i en så här snabb tidtabell eftersom man har konstaterat att lagenliga och praktiska lösningar för förvaring av mobila enheter kräver noggrannare övervägande och förberedelse.

Det har också konstaterats att eleverna har ett behov av att ta hand om viktiga frågor som rör deras skoldag i Wilma under skoldagen. För detta och dessutom t.ex. för kommunikation som rör elevernas förtroendeuppdrag bör andra lösningar än användningen av mobila enheter under skoldagen övervägas i lugn och ro. Det är också viktigt att beakta att när beslut fattas om frågor som väsentligt påverkar barnens och ungdomarnas vardag, bör de involveras i processen i lugn och ro och med omsorg och därigenom nå bästa möjliga lösning för allas vardag och som alla kan förbinda sig till.

Diskussionen om användningen av mobila enheter fortsätter dock fortfarande inom den grundläggande utbildningen i Vanda, och ändringar i riktlinjerna förbereds noggrant. Erfarenheter av nuläget har redan kartlagts. Det finns vissa skolor i Vanda med elever i årskurs 7–9 och där det redan råder ett totalförbud mot användning av mobila enheter med undantag för användning i utbildningssyfte, som hjälpmedel eller för hälsovård enligt det som förutsätts i lagstiftningen. Enligt rektorernas bedömning vill de berörda skolorna inte återgå till det tidigare. Dessutom har flera skolor uttryckt sin vilja att införa ett totalförbud mot användning av mobila enheter i framtiden. I riktlinjerna på stadsnivå fäster man uppmärksamhet vid de tidigare nämnda aspekterna och beslut fattas med eftertanke, så ärendet förbereds i god ordning när det gäller den grundläggande utbildningen. Eventuella förändringar i riktlinjerna görs under våren 2026 så att de träder i kraft från och med 1.8.2026.

Den grundläggande utbildningen i Vanda delar ledamöternas oro över hur användningen av mobila enheter påverkar välbefinnandet hos barn och unga. Syftet med riktlinjerna är att främja digital vishet och ansvarsfull användning av teknologi, där fostran, lärande och utveckling av sociala färdigheter prioriteras.

Stadsstyrelsen 15.12.2025 § 17

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för fostran och lärande:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Tanja Aidanjuuri och de 18 andra ledamöterna stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 26.1.2026 § 21

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Stadsfullmäktige 23.2.2026

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Bilaga:

- Tanja Aidanjuuris och 18 andra ledamöters undertecknade motion om att i grundskolorna begränsa eller helt förbjuda användningen av telefoner och andra mobila enheter under raster och förflyttningar

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Anders Vikström, direktör för den svenskspråkiga servicen, tfn 043 825 7442

Pepita Kaskentaus, undervisningschef, tfn 040 720 2962

Päivi Pitkäranta, sakkunnig inom undervisningsväsendet, tfn 050 312 1670

(fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)